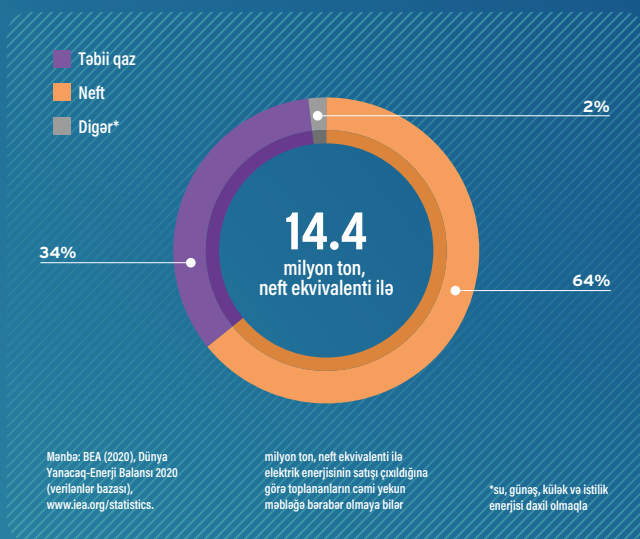

EU4ENERGY: AZƏRBAYCAN

2016-cı ildən etibarən "EU4Energy" təşəbbüsü normativ-hüquqi bazanın gücləndirilməsi, verilənlər və statistik məlumatların keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və elmi əsaslandırılmış siyasətin işlənilib hazırlanmasının dəstəklənməsi sahələrində Azərbaycanla əməkdaşlıq edir. Beynəlxalq Enerji Agentliyi və Enerji Xartiyası Katibliyinin dəstəyi ilə Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyi, dayanıqlı energetika və enerji bazarlarının əsasını təşkil edəcək güclü siyasətin işlənilib hazırlanması, qanunvericilik bazasının formalaşdırılması və statistikanın təkmilləşdirilməsi sahələrində əsaslı nailiyyətlər artıq əldə olunub.

AZƏRBAYCANDA YANACAQ-ENERJİ BALANSININ STRUKTURU

ÜMUMİ ENERJİ EHTİYATLARI (ÜEE) 2018-Cİ İL

ƏSAS GÖSTƏRİCİLƏR 2019

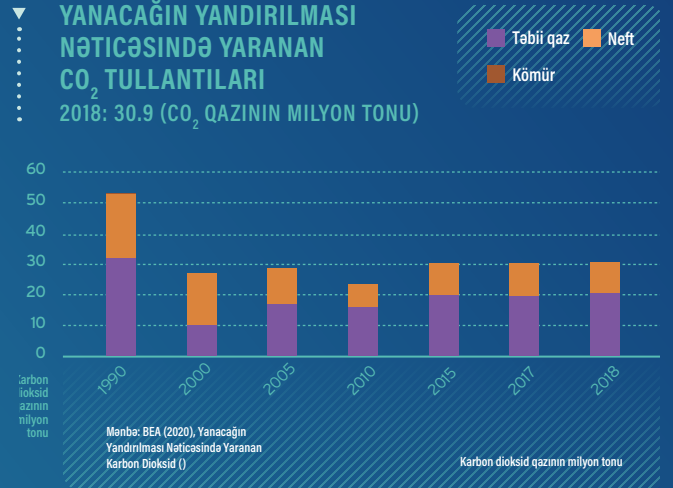
Əhali	9.942 milyon
Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM)	170.01 milyard ABŞ dolları (2015-ci ilin qiymətləri və Alıcılıq Qabiliyyəti Pariteti (AQP) əsasında hesablanıb)
Ümumi Enerji Ehtiyatları (ÜEE)/ÜDM	0.085 min ABŞ dollarına ton, neft ekvivalenti ilə (2015-ci ilin qiymətləri və Alıcılıq Qabiliyyəti Pariteti (AQP) əsasında hesablanıb)
ÜEE/Əhali	1.446 adambaşına ton, neft ekvivalenti ilə
Bərpa olunan enerji ehtiyatlarının ümumi enerji istehsalında payı	7.8 %

Mənbə: BEA (2020), Dünya Yanacaq-Enerji Balansı 2020 (verilənlər bazası), www.iea.org/statistics.

ton, neft ekvivalenti ilə

AZƏRBAYCANDA CO₂ TULLANTILARININ HƏCMİ

YANACAĞIN YANDIRILMASI NƏTİCƏSİNDƏ YARANAN CO₂ TULLANTILARI 2018: 30.9 (CO₂ QAZININ MİLYON TONU)

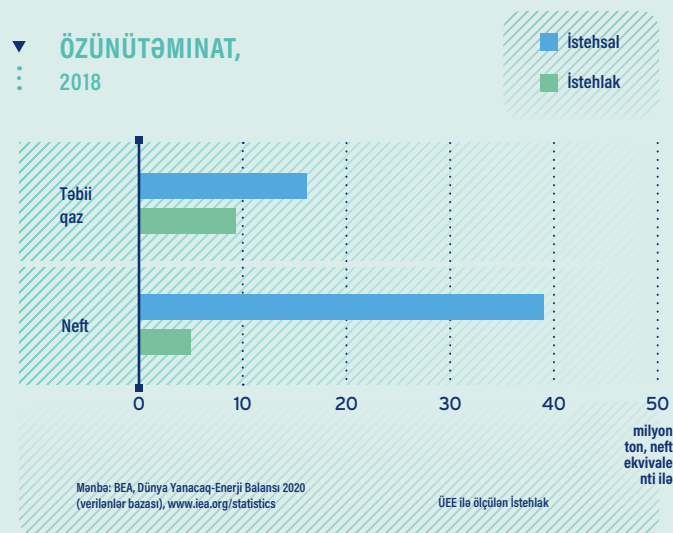
ENERJİ TƏHLÜKƏSİZLİYİ

"EU4Energy" təşəbbüsü uzunmüddətli Enerji Strategiyasının Konsepsiyasını və onun qəbul olunması üçün tələb olunan Yol Xəritəsini hazırlayıb. Qeyd olunan sənədlərlə bağlı nazirliklər və maraqlı tərəflərin geniş tərkibdə iştirakı ilə məsləhətləşmələr aparılıb və 2019-cu ildə Prezident Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinə bir il ərzində "Uzunmüddətli Enerji Strategiyası"-nın işlənilib hazırlanması tapşırığı verilmişdir. Artıq 2020-ci ilin sonunda enerji ehtiyatlarına tələb və təklif meyllərinin etibarlı qiymətləndirilməsi əsasında tərtib edilən ssenari və siyasət seçimlərinə ehtiva edən, habelə bərpa olunan enerji mənbələrinin çəkisinin artımını və iqtisadiyyatın bütün sahələrində enerji səmərəliliyinin gücləndirilməsini özündə əks etdirən, 2050-ci ilədək dövrü əhatə edən "Uzunmüddətli Enerji Strategiyası"-nın ilkin variantı qəbul olunması üçün nəzərdən keçirilir.

Azərbaycanın daha təhlükəsiz, dayanıqlı və şaxələndirilmiş energetika strukturuna keçidlə bağlı niyyətini nəzərə alaraq, 2020-ci ildə "EU4Energy" təşəbbüsü və Beynəlxalq Enerji Agentliyi ölkə üzrə energetika sektorunun Dərinləşdirilmiş İcmalı sənədini tərtib etmişdir və həmin sənəddə enerji siyasətini təhlil edərək müvafiq tövsiyələri təqdim etmişdir. Bundan başqa, hazırda "EU4Energy" təşəbbüsü Azərbaycan Respublikası hökumətinin razılığı ilə əsas diqqəti planlaşdırma prosesində statistik məlumatların uyğunluğu və modelləşdirməyə verən "Energetika Sektorunun Uzunmüddətli Planlaşdırma"-sı üzrə Yol Xəritəsinin hazırlanması ilə məşğuldur. Energetika sektorunun uzunmüddətli planlaşdırılması ölkənin enerji

təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində atılan zəruri bir addımdır və yuxarıda qeyd olunan Yol Xəritəsi əsas diqqəti həmin addımın ümumi siyasətin hazırlanması prosesinin ayrılmaz hissəsinə çevrilməsi ilə bağlı məqamlara yönəldir.

ÖZÜNÜTƏMINAT, 2018

ENERJİ BAZARLARI

2017-2019-cu illəri əhatə edən dövr ərzində "EU4Energy" təşəbbüsü siyasətin işlənilib hazırlanması ilə bağlı bir sıra tədbirləri təşkil etməklə energetika sektorunun əsas məsələləri üzrə dialoq platformasını qurmuşdur. Bu tədbirlər Azərbaycanda siyasətin işlənilib hazırlanması ilə məşğul olanlar və maraqlı tərəflər üçün regionda fəaliyyət göstərən həmkarları ilə yanacaq subsidiyaları sisteminin təcridən ləğv olunması, energetika sektorunun uzunmüddətli planlaşdırılması, bərpa olunan enerji entiyatların ümumi yanacaq-enerji strukturuna inteqrasiyası və enerji səmərəliliyi kimi məsələlərin müzakirə olunması və təcrübə mübadiləsinin aparılması ilə bağlı bir fürsət idi. Bu tədbirlər sayəsində Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maraqlı tərəflər əsas diqqəti aktual və Yol Xəritəsinin və Dərinləşdirilmiş İcmalın hazırlanması ilə bağlı mövzulara vərəqə öz potensialını gücləndirməyə müvəffəq oldular və həmkarları ilə birlikdə regional şəbəkəni qura bildilər.

DAYANIQLI ENERJETIKA

ENERJİ SƏMƏRƏLİLİYİ

"EU4Energy" təşəbbüsü Avropa İttifaqının ən yaxşı təcrübələrinin tətbiq olunmasını nəzərdə tutan yeni "Enerji Səmərəliliyi haqqında" qanun layihəsinin işlənilib hazırlanması prosesində Azərbaycan Respublikası hökumətinə dəstək göstərib. Qəbul olunduqdan sonra bu qanun və onunla bağlı normativ qanunvericilik bazası hədəfləri ehtiva edən milli fəaliyyət planlarının işlənilib hazırlanması, enerji auditin keçirilməsi qaydalarının və sənayedə ISO enerji idarəetmə sistemlərinin tətbiqi, habelə dövlət maliyyələşdirmə alətlərinin istifadəsi kimi enerji səmərəliliyi siyasət istiqamətlərinin çərçivələrini müəyyənləşdirəcək. Qanunun tətbiqindən gözlənilən uzunmüddətli töhfələr sırasında ölkənin enerji ehtiyatlarının daha səmərəli istifadəsi, əhali və müəssisələrin elektrik enerjisinin sərfiyyatına görə daha aşağı xərcləri, yeni iş yerlərinin yaradılması və sənaye müəssisələri arasında rəqabətin gücləndirilməsini qeyd etmək olar.

Bundan başqa, "EU4Energy" təşəbbüsünün dəstəyi ilə "Enerji Səmərəliliyi üzrə Milli Fəaliyyət Planı" (ESMFP) hazırlanmışdır. ESMFP-in hazırlanması üzərində çalışan

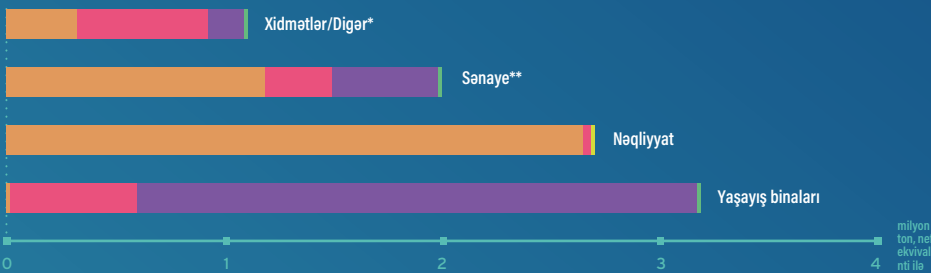
Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi (DSK) siyasət dialoqunda getdikcə daha geniş iştirak edir: DSK Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin nümayəndələrinin də iştirak etdiyi ölkənin energetika sektorunun statistikasını üzrə məsləhətləşmə qrupunun iclaslarını təşkil edir və, əlavə olaraq, yeni "Uzunmüddətli Enerji Strategiyası"nın ilkin variantının işlənilib hazırlanmasına öz mütəxəssisləri vasitəsilə töhfə verir. "EU4Energy" təşəbbüsü qeyd olunan fəaliyyətləri dəstəkləyərək təşviq edib çünki məhz bu fəaliyyətlər investorlar və vətəndaşların etibarını qazandıracaq və statistik məlumatların siyasətin hazırlanmasında daha dərin inteqrasiyasını nəzərdə tutan prosesi təşkil edəcək.

İşçi Qrupu ölkənin enerji səmərəliliyi ilə bağlı təqribi (indikativ) hədəflərinin təyin olunması, sahələrarası və sahələr üzrə enerji səmərəliliyi tədbirlərinin müəyyənləşdirməsi və təhlili, habelə sərmayə ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi kimi məsələlərdə öz davamlı və dəyərli töhfəsini vermişdir. Ümumiyyətlə, ESMFP-də yeddi sahələrarası və iyirmi iki sahələr üzrə görülməli tədbir öz əksini tapmışdır. Həmin tədbirlərin tam icrası sayəsində 2025-ci ilədək ölkədə enerji ehtiyatlarının kumulativ qənaəti neft ekvivalenti ilə 3,1-3,7 milyon ton təşkil edəcək.

"EU4Energy" təşəbbüsü normativ-hüquqi bazada və institusional çərçivələrdə ediləcək zəruri dəyişikliklər daxil olmaqla, enerjini sərf edən məhsulların ekoloji layihələndirilməsi (dizaynı) və nişanlanması ilə bağlı tələblərin qəbul olunması prosesində istiqamətverici rol oynayır. Qəbul edilmiş prosesin dəstəklənməsi məqsədilə beş prioritet məhsul qrupları (soyuducular, kondisionerlər, işıqlandırma malları, sənaye motorları və paylayıcı transformatorlar) üçün nümunəvi texniki qaydalar işlənilib hazırlanmışdır.

ÜMUMİ YEKUN İSTEHLAK

2018

KARBON QAZI TULLANTILARININ

2017-ci ilin yanvar ayında Azərbaycan Respublikası Paris İqlim Sazişini ratifikasiya etmişdir və, beləliklə, Milli Səviyyədə Müəyyənləşdirilmiş Töhfə olaraq, 2030-cu ilədək baza ili ilə müqayisədə atmosfərə atılan istixana qazlarının həcmi 35% azaltmaq öhdəliyini öz üzərinə götürüb. Nəzərdə tutulur ki, 2025-ci ilədək icra olunacaq birinci ESMFP 2030-cu ilədək Azərbaycanın Milli Səviyyədə Müəyyənləşdirilmiş Töhfəsi ilə bağlı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan xalis tullantı azalmasının 50%-nin (karbon dioksid qazının 8,6 milyon ton) əldə olunmasına gətirib çıxaracaq.

Hazırkı məlumat vərəqəsi Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə hazırlanıb və "EU4Energy" proqramının tərkib hissəsidir. Bu vərəqə Beynəlxalq Enerji Agentliyi (BEA) Katibliyinin baxışlarını əks etdirir, lakin Avropa İttifaqının BEA-da üzv ölkələrinin baxışlarını mütləq qaydada əks etdirmir. BEA məlumat vərəqəsinin məzmunu, o cümlədən məzmunun dolğunluğu və dəqiqliyi ilə bağlı birbaşa və ya dolayısı ilə təminat və ya zəmanət vermir və məlumat vərəqəsinin istifadəsinə və ya ona istinad olunmasına görə məsuliyyət daşımır.